

DOKUMENTUMOK AZ I. INTERNACIONÁLÉ KORÁBÓL A BELGA MUNKÁSMOZGALOM ÉS AZ I. INTERNACIONÁLÉ KAPCSOLATAIHOZ

Entre Marx et Bakounine. César de Paepe. Correspondance. Paris, 1974
(Maspero.)

César de Paepe a korai belga munkásmozgalom egyik, ha nem a legjelentősebb alakja. Szerepet játszott az I. Internacionálé belga szocialista szekciójának megteremtésében, majd a belgiumi szekciók Főtanácsának ő lett egyik legfontosabb szervezője és teoretikusa, ő tartotta a kapcsolatokat a londoni Főtanáccsal, ő maga részt vett az I. Internacionálé több nemzetközi kongresszusán, ahol kollektivista-szocialista, de bizonyos fokig a későbbi szindikalistákéra emlékeztető felfogásban lépett fel. Ismerte Marxot, Jungot, Bakunyint személyesen is, elítélte a bakunyini Alliance tevékenységét, de ellenezte a kizárásokat, általában az I. Internacionálénak széles alapokon történő kiépítését szorgalmazta.

De Paepe maga paraszti szülőktől származott, iskoláit meg kellett szakitania, nyomdász lett, autodidaktaként széles műveltségre tett szert. Az 1841-ben született De Paepe már 1857-ben egy brüsszeli radikális szocialista szervezet tagja. Olvasmányait, az őt érő eszmei hatásokat itt nem elemezhetjük, tény, hogy az 1860-as években már nemcsak szervező, hanem különféle lapokban a szocialista eszméknek propagandistája, publicistája is – miközben arra is van ereje, hogy az orvosi egyetemet elvégezzék, s 1872 után már különféle szakszervezetek, munkásegyletek orvosaként is tevékenykedik – egyúttal új rálátással vélekedve a munkások helyzetéről.

1871–1872-ben De Paepe Frankelhez, Junghoz és sokakhoz hasonlóan ellenzi, hogy az Internacionálé Főtanácsát New Yorkba menekítsék, szerepet játszik az 1870-es évek második felének szocialisztikus mozgalmaiban, a nemzetközi konferenciák, kongresszusok előkészítésében, miként később 1879–1885 között a belga szocialisták újjászervezésében, végül a Belga Munkáspárt 1885 évi megalakításában. Emellett kapcsolatban maradt a francia szocialistákkal, rendszeresen írt B.Malon Revue Socialiste lapjában, életrajzot írt Csernisevszkijről és Lassalle-ról – s munkásságának még több érdekes és értékes oldaláról lehetne megemlékezni. Ehelyett most megjelent levelezéséből idézünk csak fel néhány részletet, amely úgy hisszük, tanuságos

fényt vet arra, hogy milyen volt az I. Internacionálé élvonalában szereplő munkásvezetők gondolkodásmódja.

César de Paepe levele Hermann Junghoz

Bruxelles 1869 január 7

Jung polgártárs

Az ön múlt év december 28-i levelére válaszolva a belga szekciók Főtanácsa felhatalmazott engem, hogy kijelentsem önnek, hogy az teljes egészében helyesli a londoni Főtanács magatartását a nemzetközi demokratikus Alliance-szal szemben.

Mielőtt még megkaptuk volna az önök következtetéseit, az új szövetségről ugyanolyan véleményre jutottunk, mint önök; nemcsak előnytelennek, hanem kifejezetten ártalmasnak is tartjuk, mivel az nem hozhat mást, csak belső megosztódást az Internacionálé soraiba, amelynek pontosan az a célja, hogy a proletariátus minden erejét összefogja.

Mostanáig brüsszeli szekciója volt Belgiumban az ideiglenes központi szekció. Karácsonykor Belgium összes szekcióinak képviselői kongresszust tartottak, s ezen a kongresszuson megalakult az a 17 tagú Főtanács, amelyet azért választottak, hogy a belga munkások federációinak ügyeit vezesse. Melékelten ön megtalálja azt a körlevelet, amelyet valamennyi megbízónknak megküldünk. A legutóbbi időben az Internacionáléhoz tartozó munkások három sztrájkot folytattak: egyet a Charleroi medencében a Grand Brodia aknában (lásd a La Tribune du Peuple decemberi számait), egyet Gand-ban és egyet Anvers-ben. Az első kettő a mi javunkra végződött, a harmadikat elveszítettük. Az anvers-i szövők, mintegy hatvanan, úgy tűnik, hogy részben elveszítik majd állásukat, mert holland munkásokat hoznak helyükbe, bár negyvenen újra jelentkeztek munkáltatóiknál, hogy vállalják a munkát a korábbi munkafeltételek alapján, de huszan nem tudtak munkát találni, mert ezek helyére már holland munkásokat vettek fel. Ez a húsz munkás – s ez a rosszban a jó – az Internacionálé szekcióival összhangban, amely szekciók kölcsönt adtak nekik, most az ellenállási alap költségén dolgoznak, amiből beszerezték a nélkülözhetetlen felszerelést, s így termelő szervezetet hoztak létre fonalak és hajókötelek előállítására. Most éppen új sztrájk robbant ki Verviers szövői között. A tőkésék a munkásokat rá akarták szorítani, hogy

adják fel saját segélyalapjukat, s teremtsék meg az üzemi segélyalapot, amit a szövők visszautasítottak, s azt felelték, hogy nekik már megvan a maguk segélyalapja az Internacionáléban, s maguk kívánnak dönteni saját ügyeikben; innen a munkások elbocsájtása és a sztrájkok. Sajnálatos módon rendzavarásokra került sor, a lovasrendőrség beavatkozott, néhány sebesülés történt, s katonai egységeket vezényeltek át Liège-ből Verviers-be. A sztrájk folytatódik, mi 300 frank segélyt küldünk nekik. Brüsszelben a nyomdászok kezdenek sztrájtot béremelésért; a nyomdák többsége már elfogadta a követeléseket; ez egybeesik a párizsi nyomdászok sztrájkjával, akikkel a mieink kapcsolatban állnak. A nyomdászok közül igen sokan ilyen alapon is tagjai a mi brüsszeli szervezetünknek, azt várva, hogy a nyomdászok szervezete testületileg is csatlakozzon ahhoz, amely szervezet egyébként már hivatalosan is kérte az Internacionálé morális támogatását, amit készséggel megadtunk. A nyomdász szakszervezet Brüsszelben mintegy 500 tagot számlál, s a belga nyomdász szakszervezet legfontosabb szekcióját képezi – ezért csatlakozása számunkra nagy nyereség lenne.

Két másik munkásszervezet is csatlakozott a brüsszeli szekcióhoz: a bőrfestőké és az öntőmunkásoké.

Bernard levelezőtítkárnak a kongresszus határozata értelmében három-hetenként beszámoló jelentéseket fogunk küldeni... Jelenleg Mons (Borinage) szénmedencéjében érjük el a legnagyobb sikereket; itt ezrével csatlakoznak a munkások az Internacionáléhoz és alakítják meg ellenállási alapjukat, folytatjuk agitációnkat Charleroi, Namur és Liège szénmedencevidékén, miként Brugen, Gand, Anvers, Verviers és a vallon Brabant munkásai körében is. Nemsokára Belgium egész munkássága szervezett lesz, s ugyanakkor arra is neveljük őket, hogy milyen szociális reformokat kell majd bevezetniük. Ha valamennyi ország ugyanúgy megmozdul, mint ahogyan mi haladunk itt, akkor nem kell félnünk majd, amikor bekövetkezik a burzsoá társadalom nagy csődje, a mozgalom nem lesz szétaprózva a formalista köztársaság ügyvédjei és frázishősei révén.”

Itt jegyezzük meg, De Paepe már 1864–65-től igen aktív szerepet játszott az Internacionálé életében. E vonatkozásban az érdeklődők haszonnal forgathatják mind az I. Internacionálé kongresszusainak, mind pedig az Internacionálé Főtanácsának jegyzőkönyveit, amelyek öt kötetben angol és orosz nyelven az 1960-as években jelentek meg. A csak magyarul olvasók Marx hozzá írt leveleiben olvashatnak róla. Marx ugyanis az 1860-as évek végén szorosabb kapcsolatokat épített ki vele éppen a kollektivista gondola-

tok érvényesítésére, majd Bakunyin és az Alliance tevékenységének ellensúlyozására. (32–33. köt.) Később ezek a közvetlen kapcsolatok elhaltak, az 1870-es évek második felében torzulnak, de Marx és Engels levelezésében ekkoriban is sűrűn előfordul De Paepe neve. Az 1880-as évek e téren is újabb fordulatot hoznak.

C. De Paepe levele az Alliance-hoz

Bruxelles, 1869 január 16

Polgártársak (citoyens)

Nagy fájdalommal éppen most értesültünk csoportjuk megalakulásáról. Nem azért, mintha – sietünk aláhúzni – helytelenítenénk az önök programját, amelynek legtöbb gondolatával, ahogy önök megformulálták, egyetértünk, s ezek azonosak a Nemzetközi Munkás Szövetség (Az I. Internacionálé –JJ) programjával is. Mint önök, mi is azt akarjuk, hogy a földet és a tőkét csak a dolgozók használhassák, vagyis az ipari és agrárszövetségek (bár igaz, hogy a belga szekciók tagjai valószínűleg nincsenek egy véleményen atekintetben, hogy a magántulajdonos és tőkés kapitalista kizsákmányolás megszüntetése megköveteli e szükségszerűen – mint önök hiszik – mindenféle örökjog felszámolását), mint önök, mi is azt követeljük, hogy a vallás uralmának helyébe a tudományt állítsuk, mi is az emberi igazságosság uralmát kívánjuk; mégis bár nagyon sok tagunk személy szerint ugyanúgy gondolkodik, mint önök az isten-kérdésben, meg kell önöknek mondanunk, hogy az Internacionálé belga szekciónak Főtanácsa, mint testület, nem tekinti magát sem deistának, sem atheistának, szövetségünk nem foglalkozik a metafizika és a vallás kérdéseivel, és sokkal bölcsebbnek tartja, hogy a természetfölötti kérdéseket félretegye és a mi itteni földi kérdéseinkkel foglalkozzék, vagyis a politikai, gazdasági és ipari kérdésekkel, ami a dolgozókat foglalkoztatja... Mint önök, mi is ellenségei vagyunk mindenféle despotizusnak, s elutasítunk minden olyan akciót, amely nem a dolgozóknak a tőkével szembeni azonnali és direkt győzelmét célozza, s mi is abban hiszünk, hogy minden herének el kell tűnnie. A termelőkből álló szövetségeket akarjuk: nincs szükség semmiféle parazitára; sem a nyilvános ügyek intézésében, sem a kereskedelemben, sem az iparban... Mint önök, mi is azt valljuk, hogy valamennyi mai politikai és autoritatív államnak a közügyek adminisztratív intézésének funkciójára

kell szorítkoznia, s ezeknek végül is a mezőgazdasági és ipari szabad szövetségek nagy nemzetközi szövetségének rendszerében kell feloldódniuk. Mi is, mint önök, azt valljuk, hogy a szociális kérdést csak a nemzetközi szolidaritás talaján lehet ténylegesen megoldani...”